

כה"י

שיחות
רבינו
ראש הישיבה
שליט"א

פרשת נשא תשפ"א

סעודה שלישית | קידושא רבא

שיחה לבית החסידים

אשדוד - ג' בהעלותך תשפ"א

יו"ט שבועות תשפ"א

כתיבת אותיות | הכנסת ספר תורה | ליל יו"ט
קידושא רבא | לילדי תשנ"ד | כה האמור לבית יעקב

- טיוטה -

סיון תשפ"א

♦ גחלי אש ♦

לשמיעת שיעורים ושיחות

077-2277-277

בארה"ב: 716-229-4771

באירופה: 44-330-390-0476

לתרומות ולהנצחות ניתן לפנות למכון

כל הזכויות שמורות

מכון 'עברא דדשא'

להוצאת ד"ת מרבינו ראש הישיבה שליט"א

בן מרן רבינו הפני מנחם מגור זי"ע

טל: 03-739-5330 | פקס: 077-4703647

מייל: droshosry@droshosry.com

ניתן לפנות לקבלת הגליונות מדי שבוע

נדרת ידידנו

אחד מתלמידי רבינו שליט"א
המוסר נפשו להפצת המעיינות בחו"ל

זכות הרבים תעמוד לו
להתברך בכל מילי דמיטב
בני חיי ומזוני רויחי
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

נדרת ידידנו

הרה"ח ר' יעקב דרייפוס שליט"א
לרגל שמחת הנישואין אצל ש"ב

הרה"ג ר' יעקב יהושע רוזנבוים שליט"א
זכות הרבים תעמוד לו
להתברך בכל מילי דמיטב
בני חיי ומזוני רויחי
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

לדפואת

צבי אלימלך בן שבע נוחה

פרשת נשא תשפ"א

סעודה שלישית

מאמר א

מיוחדת לפניו ית', וכמו שאמרו חז"ל (מגילה י:): 'אותו היום היתה שמחה לפני הקב"ה כיום שנבראו בו שמים וארץ', ואיתא במדרש (במ"ר יב, א) 'אמר הקב"ה למשה, לשעבר היתה איבה ביני לבין בני, שנאה ביני ובין בני, תחרות ביני ובין בני, אבל עכשיו שנעשה המשכן, אהבה ביני ובין בני, שלום ביני ובין בני'.

ויש להבין, דאכן גימטריא הוא אחד מל"ב מדות שהתורה נדרשת בהן, וכדילפינן בפרשתן שסתם נזירות שלושים יום מדכתיב (ו, ה) קדוש 'יהיה' (נזיר ה.), ועוד הלכות יש בחז"ל דילפינן מגימטריא, אך מה החשיבות בחשבון הנ"ל, בפרט שאין מונים שני חיי נח כמו שנות אדם הראשון, אלא צירוף של חמש מאות ועוד עשרים, ומאי קמ"ל בגימטריא זו, שעבור כך שינה הכתוב לכתוב 'אחד' לפני 'כסף'.

אולם דבר גדול למדנו כאן, מהי הדרך הראויה בחינוך הבנים - במיוחד בדור שרבו הנסיונות, כי בזמן שנולדו בני נח כבר נגזרה גזירת המבול אחר שהשחית כל בשר דרכו על הארץ ומלאה הארץ חמס,

בקרבנות הנשיאים כתיב 'קצרת כסף אחת וגו' מזרק אחד כסף' וגו', ופירש רש"י (ז, יט) בשם רבי משה הדרשן, 'קצרת כסף' בגימטריא תתק"ל כנגד שנותיו של אדם הראשון, ו'מזרק אחד כסף' בגימטריא תק"כ, על שם נח שהעמיד תולדות בן ת"ק שנה, ועל שם עשרים שנה שנגזרה גזירת המבול קודם תולדותיו, ולפיכך נאמר 'מזרק אחד כסף', ולא נאמר 'מזרק כסף אחד' כמו שנאמר בקערה, לומר שאף אותיות של 'אחד' מצטרפות למנין. והמהר"ל (גור אריה) מבאר השייכות של שנות אדם הראשון ונח לכאן, כי מלאכת המשכן שקולה כמו בריאת העולם, ולפיכך כל יסודי עולם, אדם הראשון, ונח שהיה יסוד העולם החדש אחרי המבול, נרמזו במשכן, לדמות את המשכן אל כלל העולם. וכדאיתא בגמרא (שבת פז:): 'אותו יום נטל עשר עטרות', וביניהם מונה הגמרא 'ראשון למעשה בראשית', אמנם אנו בעינינו הגשמיות אין אנו רואים הבדל בין היום שלפני הקמת המשכן ליום שאחרי, אבל העיקר הוא איך העולם והימים נראים למעלה בשמים, וביום הקמת המשכן היתה נחת רוח

אף אם הוא זוכר גם מענייני רוחניות, מ"מ העיקר אצלו ואצל בניו יהיה הגשמיות. ודייקא אם מקדימים את ה'אחד' לפני 'כסף', שהאדם בעצמו אינו טובע בגשמיות, מתוך זכרון בה' אחד, אזי יכולים לגדל דור כשר זרע ברך ה' שמורים בקדושה גם כשיש השחתה וקלקול, מתוך זכרון תמידי שכל העמדת הדורות הוא כדי להקים עוד דורות של עובדי ה' - עבדי המלך.

ובשפת אמת (ת"ל"א) כתב שארפע לשון בשם החידושי הרי"מ זי"ע, שאמר על מה שמצות תשובה - 'והתודו' (ה, ז) נאמר דייקא בגזילה, 'כי כל עבירה בכלל גזל, שמי שמחזיר כל הדברים להשי"ת שהוא המחיה הכל, והוא בעלים של כל הנבראים, ומי שיודע זה אינו חוטא בודאי'. כי נקודת התורפה שדרכה היצר הרע חודר ללב האדם ומחטיאו, הוא בזה שמעלים ממנו ומטשטש אצלו ידיעת ה' אחד - שהוא ית"ש מחיה הכל והוא בעלים על הכל, כי אם ידיעה זו שכל חיותו הוא מהרבנו של עולם היתה נהירה ובהירה אצל האדם, בוודאי לא היה מגיע לחטא כלל. וזה מה שנרמז שהקדים הכתוב 'אחד' - שעל ידי זה אינו בא לידי חטא ב'כסף' של עולם הזה.

ובאמונה וידיעה זו שהקב"ה הוא מחיה ועושה הכל יש לנו להתחזק ביותר, כמו שראו כולם במוחש בכל המאורעות של השנתיים האחרונות שיד ה' עשתה זאת, כי מלבד חשבון הנפש הפרטי של כל אחד, וחשבון הנפש של כל קהילה

ואיך אפשר לגדל בנים מובדלים מכל הפחיתות וההשחתה והמבול הרוחני המשתולל בחוצות, שיהיו ראויים להינצל בתיבה ולהקים עמם עולם חדש. הכל תלוי אם 'כסף' לפני 'אחד' או 'אחד' לפני 'כסף', שלא בחינם הוקדמה תיבת אחד כדי להורות שגם 'אחד' נכלל בחשבון הגימטריא, ודייקא בהקדמת ה'אחד' לפני 'כסף', יש את הכח לגדל בנים כראוי גם בדור המבול. 'כסף' אין המכוון דווקא למטבעות, אלא כסף היינו כיסופין - רצונות, ומחמת שרוב העולם נוהר אחרי מטבעות וריבוי ממון, קוראים למטבעות וממון 'כסף', אבל באמת נקרא כן על שם הרצון, ואכן מבואר בספה"ק שהרי שורש כל הרצונות והכיסופין הוא הרצון והתשוקה אל ה' - 'נכספה וגם כלתה נפשי', אלא שבהאי עלמא המלא בחומריות, מוסתר הרצון אמת ברצונות גשמיים.

ועבודת האדם היא להיזהר לא לטבוע בכסף ורצונות ותאוות חומריות, כי אף שכל אחד מוכרח שיהיה לו שייכות לגשמיות ולעסוק בענייני דרך ארץ - במעט או ברב, אבל לפעמים האדם מטעה את עצמו במחשבה שכל עיסוקו בחומריות - וואס ער איז אינגאנצען פארקאפעט אין עולם הזה [שכל כולו טרוד ועסוק בעולם הזה], הכל למען גידול בניו שהם יהיו יראים ושלמים ועוסקים בתורה, אבל הבנים יעשו אחריו כן וכן הלאה, וכמו שאמר היהודי הק' זי"ע ווען וועט מען שוין זעהן דאס רעכטיגע קינד - מתי נזכה לראות כבר את הבן המובחר שלמענו עמלים כל הדורות. כי אם האדם מקדים 'כסף' לפני 'אחד',

והתודו' קאי על כל העבירות כולם, שגונב את כוחותיו שקיבל מהבורא ית"ש ומשתמש בהם לעבירות או לשקוע בדברי הרשות, ובכל חטא על האדם לדעת ששורש החטא הוא משום שחסר לו ידיעה זו, וזהו 'והתודו' מלשון ידיעה, כי בכל קרבן צריך להיות 'ונודע', לדעת שתחילת הנפילה לכל החטאים הוא שלא ברור לו בעומק הלב ידיעה זו.

אמרן חז"ל (שבת יג. ב"מ צב. ועוד) 'לך לך אמרינן נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב', ויש ב' פירושים במימרא, או שהכוונה שמצוים לנזיר ללכת סביב - סחור סחור, כדי שלכרמא לא יקרב, או שהמכוון הוא עוד יותר מכך, שאומרים לנזיר להתרחק לגמרי בתכלית הריחוק, ואפילו סחור סחור לכרמא - לא יקרב, וקאי 'סחור' אדבתריה. ובאונקלוס על 'המזבח סביב' ובשאר מקומות שכתוב 'סביב', התרגום הוא 'סחור סחור'. והעומק בזה הוא, כי גם בעת עוסקו בכרם המרמז על עניני גשמיות, אין לו לחפש סחור סחור - מסביב, לחפש למצוא פתח שדרכו יכנס לעולם הזה יותר מהנצרך - פתח לכרם שאין לו להיכנס לשם, כי הגם שלכל אחד בעל כרחו יש לו שייכות לגשמיות, אבל דייקא בדברים אלו צריכים שמירה יתירה לא להתגשם יותר מהנצרך - לא ללכת סחור סחור, והרי עיקר המלחמה נצרך דייקא במקום שיש חיבור בין שמים לארץ, בין גשמיות לרוחניות, ס'איז דא עטליכע קריטישע נקודות ששם נושקים עולם הזה ועולם הבא ביחד, ושם צריכים שמירה והגנה, ועל זה מבקשים (תהלים קמ,

וקהילה בפני עצמה, וחשבון הנפש הכללי של כלל הציבור, בראש ובראשונה מכל המאורעות שרייט זעך ארויס: יד ה' עשתה זאת, ווען און וואו און וואו אזוי און צו וועמען - מתי איפה איך ולמי, ניכרת לעין כל ההשגחה. ויעזור השי"ת שמעתה נוכל להתעורר לזה ע"י חסד ורחמים, וריבוי הטבה בהשגחה גלויה.

אך אין די שבעת בוא הנסיון, יתחזק האדם בידיעה זו שהקב"ה מחיה הכל, וכל הכוחות ממנו ית"ש, כי בשעת יצר הרע לית דמדכר ליה ליצר טוב כדכתיב (קהלת ט, טו) 'ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא' (נדרים לב:), אלא העבודה היא לזכור בחיי היום יום - עוד לפני הנסיון, להחדיר היטב בעומק הלב שכל מטרת האדם בבואו להאי עלמא היא לעבוד אותו ית"ש, והכל ממנו ית"ש, בשעת התפלה לזכור לפני מי עומדים, ובשעת לימוד התורה לזכור את מטרת ותכלית לימוד התורה - כדי להתקרב ולהתחבר לרבונו של עולם, וגם בעת שעוסק בעניני עולם הזה - צריך להזכיר לעצמו שאין בזה מטרה בפני עצמה, 'ומי שיודע זה' - אויב דער ידיעה איז שטארק אין די וויסענשאפט זיינע, ער לעבט מיט דעם און ליגט אין דעם, אזי גם בעת נסיון ורתיחת היצר - 'אינו חוטא בודאי'.

ולבן כתיב 'והתודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו בראשו' (ה, ז), ודקדקו המפרשים אמאי פתח בלשון רבים - 'והתודו', ומסיים בלשון יחיד - 'והשיב'. אלא 'והשיב' קאי רק על הגזלן, אבל

שאף אחרי שנשלמו ימי נזירותו נשאר בו רושם של קדושת הנזירות, וכמבואר באלשי"ך הק' דמרומו בקרא (ו, כ) 'ואחר ישתה הנזיר יין' שאף אחרי שתמו ימי נזירותו והביא קרבנותיו, עדיין קראו הכתוב נזיר (עי' שפת אמת חנ"א, אמרי אמת חרס"ו ד"ה במדרש ותרפ"ט ד"ה איש, בית ישראל תש"כ). אבל שמעון בן שטח אמר שעל ידי כח התורה מצא להם היתר ופתח, שלא יצטרכו להגיע כלל לקבלת נזירות כדי להתקדש, ער האט זיי געעפנט די אויגען, שכלל לא יחפשו ולא ירצו ה'פתח' סחור סחור העולם הזה, אלא להיפך, הראה להם 'פתח' לצאת מעולם הזה - וויא אזוי מ'טרעפט א וועג ארויס, וויא אזוי מ'קריכט ארויס, שעל ידי לימוד התורה כראוי מגיעים לזה גם בלא ימי פרישות הנזירות [והנזירות המתבטלת שימשה להם כהכנה טובה להתרחקות מעולם הזה גם שלא ע"י נזירות].

וביך כל אחד ואחד לזכות שיהיה לו 'פתח' זה, על ידי שיעמול לקנות בנפשו ידיעה זו אז ס'איז דא א רבונו של עולם, והכל ממנו ית"ש, ומי שמחדיר זאת היטב בכל עצמותיו, אזי יכול לחיות א יודישע לעבען, און מחנך זיין יודישע דורות.

יעזור השי"ת שאנו וצאצאינו וצאצאי צאצאינו ילכו בדרך הישר והטוב, ונזכה לכל ההשפעות הטובות מיו"ט שבועות שמחים וטובי לב באהליהם, און אלע גוטע זאכען.

(ח) 'סכתה לראשי ביום נשק', וכדאיתא בירושלמי (יבמות פט"ו ה"ב) 'ביום נשק - ביום ששני עולמות נושקים זה את זה, העולם הזה יוצא והעולם הבא נכנס', שבנקודות אלו הנושקים בין עוה"ז ועוה"ב, שם צריך יותר זהירות שלא להתגשם, ובוודאי שלא להוסיף לחפש סחור סחור להתגשם עוד ועוד.

איתא בירושלמי (ברכות פ"ז ה"ב, נזיר פ"ה ה"ד) 'שלש מאות נזירין עלו בימי רבי שמעון בן שטח, מאה וחמשים מצא להן פתח, ומאה וחמשים לא מצא להן פתח, אתא גבי ינאי מלכא אמר ליה אית הכא תלת מאה נזירין בעיין תשע מאה קרבנין, אלא יהב את פלגא מן דידך ואנא פלגא מן ידיך, שלח ליה ארבע מאה וחמשים, אזל לישנא בישא ואמר ליה לא יהב מדידה כלום, שמע ינאי מלכא וכעס וכו', אמר ליה למה אפליית בי, א"ל לא אפליית כך את מממונך ואנא מן אורייתא דכתיב (קהלת ז, יב) כי בצל החכמה בצל הכסף. וצריך ביאור מה משמיע לנו הירושלמי בהאי עובדא במה שאמר לו שמעון בן שטח 'את מממונך ואנא מן אורייתא' [נדנו האחרונים אם יש ללמוד מכאן לכל כיוצ"ב, עי' בית יצחק איהע"ז ח"א סוס"י קח ועוד].

אלא י"ל שהמכוון הוא, שאמנם אפשר להתעלות להיבדל מגשמיות ע"י נזירות, והרי זה כל ענין הנזירות, שמתקדש להתעלות מהגשמיות, וכדאיתא בספה"ק

מאמר ב

עליו לסתור מנינו ולהביא קרבן וחזור למנות ימי הנזירות מחדש, וכיון שמי שאירע לו כן הרי הוא תוהא על הראשונות ומתחרט על הנזירות, כי הרגשת האדם בעת שנטמא, שכביכול הוא הקריב מעצמו למען הקב"ה, ולמה הגיעו כך שנטמא בפתע פתאום ועליו למנות מתחלה, על כן אין הבאת הקרבן בלב שלם כראוי - אלא מתוך טרוניא אמאי עליו להתנזר עוד שלושים יום, ומרגיש חרטה על נזירותו דמי יימר שבפעם השניה כן יעלה בידו להשלים הנזירות בטהרה, והוי כעין חולין בעזרה, ולכן שמעון הצדיק החמיר על עצמו ולא אכל אשם נזיר טמא נויש לעיין אם היה אוכל אשם נזיר טהור שבא אחרי שנטמא וסיים למנות נזירותו מחדש, דלא מפורש בגמרא שלא אכל, ואולי אחרי שסיים נזירותו, אזי הקרבן בא בלב שלם, ויל"ע^א.

ובחמשך הגמרא שם ששמעון הצדיק אמר שפעם אחת אכל אשם נזיר טמא - שהיה כל כולו לשם שמים,

דרך וסדר העולם שבכל דבר שהאדם רוצה להצליח, עשיר בעשרו או שר צבא במלחמתו, הרי הוא הולך ללמוד מאלו שיש להם נסיון והצליחו בזה. כן עלינו - הרוצים ללחום מלחמת היצר, ללמוד מהלוחמים ביצרם, ולעניינינו הוא להתבונן בדברי הגמרא המורים לנו דרכי מלחמת היצר, ואחרי שנדע נקווה ונתפלל אל ה' שיעלה בידינו להתגבר עליו ולעמוד בניסיונות.

אִתָּא בגמרא (נדרים ט:) שהכשרים לא היו נודרים כלל, כי הנודר עלול לבוא לידי מכשול ותקלה, בין מצד שלפעמים האדם אינו עומד בדיבורו, בין מצד שדייקא אחרי שמקבל על עצמו יש התגברות מצד היצר הבא לנסותו. אבל בכל זאת יש אופן של נזירות שדרך הכשרים לעשות כן. כפי ששמעון הצדיק אמר מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא, כלומר מי שקיבל על עצמו נזירות מתוך חרטה על מעשיו הרעים, וכבר התחיל למנות הימים, ונטמא במת בפתע פתאום,

^א הגרמ"מ שולזינגר ז"ל שאל לרבו הגרמ"ד סאלאווייציק זצ"ל דלכאורה מה איכפת לן שהנזיר הטמא תוהא על הראשונות וכו', הלא סוף קרבן אשם לפנינו וקרב כדת וכדין, ואכילת בשרו לכהנים היא מצות עשה דאורייתא ד'ואכלו אותם אשר כופר בהם' (ע"י זבחים מד: ומנחות עג.), ואין קץ ואין חקר ואין תכלית לקדושה והאורות וניצוצות ותיקונים וכל הני מילי מעלייתא ונחת רוח להבורא ית"ש בזמן שאוכל הכהן מבשר אשם זה, ומה פגם נעשה בקרבן הקדוש הזה ובמצות אכילת בשרו לכהנים, ולא מיבעיא הכהנים אנשי בית אב שהקריבו באותו יום ומתחלק לכולם אינם רשאים להסתלק מאכילתו ולחלוק אשם כנגד קרבן אחר, אלא אפילו שמעון הצדיק שהיה כהן גדול ונוטל חלק בראש מכל קרבן שרוצה, אמאי אמר שמאשם נזיר טמא לא היה מחזר לקחת חלק נכי בוודאי אינו ספק חולין בעזרה, דא"כ אסור לכל כהן להקריב ולאכול, ומשום שהמחשבה היא דברים שבלב

עתיד להיות רמה ותולעה - שהיה לו הכח והיכולת לתפוס את עצמו ולומר לעצמו בתקיפות רשע! למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך? ! הוא לא התחיל עם טיעונים של איסור והיתר, שכר ועונש, גיהנם וגן עדן, אלא מיד התגבר על אש היצר באמרו 'למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך', כי כשיודע האדם בהכרח ברורה, שהעולם בכלל אינו שלנו, ולא ניתן לנו להשתמש בכל דברי עוה"ז עבור סיפוק תאוותינו וחמדנותינו, אזי יוכל להתגבר ולא להתפתות אחר דברי עוה"ז שמושכים אותו, וכדברי החידושי הרי"מ זי"ע (כנ"ל במאמר א) שאם האדם חי מתוך תחושה והרגשה שהעולם והנאותיו הם שלו, הרי זה גזל! ומילים אלו 'בעולם שאינו שלך' היו הקיתון של צוננץ שקירר את כוח היצר שרצה להתגבר עליו ולטורדו מן העולם [וכנראה שאותו רועה צאן לא היה ממש אדם פשוט, או שלנפש ישראל יש כוחות מיוחדים כדי להצילו מן השעות הרעות].

אבל גם אחרי שהצליח להתגבר על יצרו, לא הסתפק בכך, כי עשה חשבון

בא אדם אחד נזיר מן הדרום, וראיתו שהוא יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים, אמרתי לו בני, מה ראית להשחית את שערך זה הנאה. אמר לי רועה הייתי לאבא בעירי - אדם פשוט ביותר, שהרי רועי צאן פסלוהו חכמים לעדות (עי' סנהדרין כה:): ניש לעיין אם כבר היו פסולים בזמן שמעון הצדיק, אבל עכ"פ סתם רועי צאן לא היו אנשי מעלה], הלכתי למלאות מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי, ופחו עלי יצרי - דהיינו שבהסתכלות אחת! מהתבוננות אחת בדיוקן שלו כבר פחו עליו יצרו, דכשם שאמרו חז"ל (שהש"ר ה, ג) פתחו לי פתח כחודה של מחט ואני אפתח לכם וכו', כן הוא לצד שכנגד, דרך פתח קטן כחודה של מחט - הסתכלות אחת - כבר פחו עליו יצרו, ובקש לטורדני מן העולם - דהיינו שהיתה לאותו רועה הכרה נכונה וזיהה היטב שהיצר הרע בפיתויו אינו מבקש אלא לטורדו מן העולם, והבין מה הוא עלול להפסיד מתאוות היצר.

אמרתי לו רשע למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך, במי שהוא

ואין מבטלת דיבור הקדשת קרבן, וא"כ יש כאן מצוה כבכל קרבן]. והשיבו הגרמ"ד דמבואר כאן בגמרא יסוד גדול ועצום מאד, אבל אינו יודע מה הוא היסוד.

אך ע"ד החסידות כמדומה דלא קשה כלל, כי בוודאי מה שאמרו (יומא יד.) 'כהן גדול מקריב חלק בראש ונוטל חלק בראש', הוא משום שהכהנים גדולים היו אנשי מעלה - העכערע מענטשען, צדיקי הדור דעבדו עובדא דאהרן, והכירו ברוח קדשם איזה קרבן בידם להעלות למעלה גבוהה ביותר, כי הרבה דרגות יש במקריבי קרבנות, יש שהקב"ה אומר עליהם 'למה לי רוב זבחיכם', ואמנם גם הם מקיימים מצוה בהקרבת ואכילת הקרבנות, ויש קרבנות שבאו עם טהרת והכנת הלב כראוי, ואת קרבנות אלו בחרו הכהנים גדולים, כי דייקא קרבנות אלו היו ראויים להתעלות על ידם, אבל שאר הקרבנות שאינם במעלה כ"כ, יעשו כהנים אחרים, ואין בזה ביטול מצות עשה כלל, ולק"מ על שמעון הצדיק.

(סנהדרין קיא:): 'לרוח משפט (ישעיה כח, ו) - זה הרודה את יצרו, ולגבורה - זה המתגבר ביצרו', ופירש רש"י 'ומתגבר ביצרו - מרגיז יצר טוב על יצר הרע, אם היצר הרע אמר לו עשה עבירה זו, לא דיו שנמנע מן העבירה, אלא הולך ועושה מצוה, ומתגבר עדיף מרודה', ומקבל עליו קבלה טובה, ומוסיף ביראת ה', הרי הוא משיב חימה. וכנ"ל שאחרי הנסיון הראשון, כבר יש ליצר הרע דריסת הרגל אצלו, ולכן עליו לקבל על עצמו יותר. כולם מחפשים עצות ודרכים איך להשיב חימה ולעורר רחמים, זו העצה וזו הדרך, כך מסורת בדינו מרבוינו הק', שבכל התגברות והוספת קדושה משיבים דינים ומעוררים רחמים.

ובזה יובן למה לא הסתפק בגזיזת השערות - בסתימת הפרצה של היצר, אלא נקם נקמת ה' - 'אגלחך לשמים', שקיבל על עצמו להתקדש לשמים בהתקדשות יתירה, כמשקל נגדי ליצר הרע שבא להורידו. ואמר דייקא בלשון 'העבודה', שהזכיר לעצמו את העבודה בבית המקדש, כדי לעורר שכל עצמנו בהאי עלמא הוא לעבוד הבורא ית"ש, ומתוך התעוררות זו קיבל על עצמו. אך לא אמר תיכף ומיד 'הריני נזיר', כי לא קיבל מיד נזירות, לפי שביקש לשקול כהוגן, כמה זמן מסוגל לנזור, ולא לקבל 'ווילדע קבלה'. ודייקא קיבל על עצמו קבלה של נזירות, כי כוונתו לא היתה רק ההתנזרות מיין, אלא רצה להוכיח ליצרו שאין מטרת האדם בהאי עלמא להתענג ביין ותענוגי עולם הזה, אלא להתקדש בקדושת נזירות.

לעצמו שגם אם היום עלה בידי להבין שהעולם אינו שלי, אבל מי יימר מה יהיה מחר, והרי אחרי שהיצר כבר חורר חור כחודה של מחט, יקל עליו ביותר לפתות שוב, ולהגדיל את הפתח לב' מחטים, אחרי שכבר מוחזק במקצת, ולכן הוסיף לומר 'העבודה שאגלחך לשמים'. ויש להבין דלכאורה די לו אם היה מגלח את השערות בלא שבועה, ואם נשבע כדי שלא יתחרט מלעשות כן, היה לו לישבע לגלח את השערות, אבל מפני מה היה עליו לקבל נזירות. ועוד, דאם רצה לקבל על עצמו נזירות היה לו לומר 'הריני נזיר', ומה ההדגשה של השבועה 'אגלחך לשמים', ואמאי נקט השבועה בלשון 'העבודה'.

ויל"פ בהקדם דברי החידושי הרי"מ זי"ע על הפסוק (פינחס כה, יא) 'השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי', שע"י שפינחס התעורר מתוך בעירה פנימית לשנוא ולכלות את הרע, ולהוסיף קדושה על ידי שקינא לדבר ה', נעצרה המגיפה, ואין זה דבר שהיה באותו הדור בלבד - שניתנה הזדמנות לפינחס להשיב חימה מעל בני ישראל, אלא זה דבר נצחי, והזדמנות לכל יהודי ויהודי בכל דור ודור, שבשעה שהיצר בא ומסיתו לדבר עבירה ורוצה לטורדו מן העולם, אם אינו מסתפק רק בהתגברות על היצר, אלא מתעורר להתגבר לצד השני, לקנאות קנאת ה', ואומר ליצרו אנקום כך, ואביא קרבן לה', ע"י התקדשות יתירה, ומקיים מאמרם ז"ל (ברכות ה.) 'לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע' ונכדאיתא בגמרא

גדול בכמות והזוהר הקדוש גדול באיכות - היינו האדרא רבה, יותר מבשאר פרשיות, משום שעל פי רוב קוראים פרשת נשא אחר שבועות זמן מתן תורתנו, לזה באה השפעה גדולה בדברי תורה בשבת זו. אמנם אכן יש ריבוי שפע של תורה, אבל העיקר תלוי באדם מה הוא עושה עם השפעה זו, ואין המכוון שצריך ללמוד כל הזוהר הק' וכל המדרש, כי עם פסקא אחת בזוהר הק' יכולים להבעיר את הלב, וקטע אחד במדרש יכול להספיק להצליף בלב האדם ולחלחל בו כארס של עכנאי נגד היצר, אלא העיקר הוא הכנת הלב - להכין הכלים להשפעת התורה, לקבל על עצמינו קבלה אמיתית להכין לב טהור וכלים טהורים, עם רצון אמת, להילחם עם היצר הרע, ולהראות למלך מלכי המלכים הקב"ה שאנו חיילים שלו, ושאנו רוצים בקרבתו ית"ש.

יעזור השי"ת שנוכל לקבל על עצמינו קבלות טובות, ועי"ז יקויים בנו 'השיב את חמתי מעל בני ישראל', ויתעוררו רחמים על כלל ישראל, ונזכה מהיום לשמוע ולהתבשר אך ורק שמועות ובשורות טובות.

מיד עמדתו ונשקתיו על ראשו, אמרתי לו, בני כמוך ירכו נזירי נזירות בישראל, עליך הכתוב אומר איש כי יפליא לנדר נדר נזיר להזיר לה' - מאשם נזיר טמא של נזיר זה אכל שמעון הצדיק, כי מי שמקבל על עצמו קבלה כזו, בכל לבו ונפשו, הוא לא מתאכזב כשבא עליו טומאה בפתע פתאום, כי בשעת קבלתו היה מוכן גם למנות נזירות מחדש אם יטמא, והרי אדרבה כל מה שבא עליו טומאה הוא מחמת קבלתו, כי בדוק ומנוסה שאחרי כל קבלה יבוא למחרת נסיון לעמוד בקבלתו כראוי, וזה כבקורת האומר לאדם: הבה ונראה אם הנך תקיף בקבלתך. ואדעתא דהכי מקבלים קבלה, לעמוד בה בכל התוקף בכל מצב שהוא. ולא רק שלא גנח והתאנח על שצריך למנות מחדש, אלא אדרבה, שמח שנוספה לו עוד התקדשות של עוד מנין ימי נזירות, וקרבתיו היו קדושים וטהורים - שאותם רצה שמעון הצדיק להעלות עוד יותר, כי נזירות בלב שלם ובלב טהור מתוך קבלה אמיתית מתקבל בשמים ורצוי אצל הבורא ית"ש.

איתא מהחידושי הרי"מ זי"ע הטעם שדייקא בפרשה זו המדרש רבה

קידושא רבא

ורק היין ישתו אחרים - ובזה לכאורה אין חסרון הנ"ל.

והנה בפנים יפות כבר דן בשאלה זו שהיה יכול לצאת ע"י אחרים, ובתחילת דבריו כתב דאפשר דשאלת הגמרא כשאינו יכול לשמוע קידוש מאחרים, ואם לא יקדש בעצמו יבטל המצוה, אבל אה"נ אם יכול לשמוע קידוש והבדלה מאחרים שיוציאו אותו, לא דחי קידוש והבדלה איסורי נזיר. ושוב כתב לחדש חידוש גדול, שאם זכרהו על היין הוי מן התורה, לא היה יכול להוציא את עצמו על ידי שתיית אחרים, משום דהוי מצוה שבגופו לשתות יין, כמו אכילת מצה ושאר מצוות מעשיות שבגופו [והא דקי"ל שיוצא משל אחרים, היינו משום דזכרהו על היין הוא מדרבנן]. וזה חידוש מופלג, כי גם לשיטות דהוי מדאורייתא, לכאורה היינו רק להזכיר הקידוש על היין, אבל לא שתיית היין.

אך כל זה לגבי קידוש היום ושתיית יין בקידוש היום, שיכולים לצאת ע"י אחר, אבל חתן ההולך להקים ביתו - האיש מקדש, אמנם הקנין אפשר לעשות על ידי שליח, אבל אקדשתא ואבדלתא - פרישות מעולם הזה והתקדשות יתירה, אי

כתיב (ו, ג) 'מִיֵּין וְשִׁכְרֵי יַיִר', ואיתא בגמרא (נזיר ג:) דמיבעי ליה לאסור יין מצוה כיון הרשות, ומקשינן מאי היא יין מצוה, אילימא קדושתא ואבדלתא, הרי מושבע ועומד עליו מהר סיני. ולדעת כמה ראשונים (מפרש בנזיר שם ורש"י בכמ"ק) קידוש על היין הוא מדאורייתא, ולכן נזיר אינו אסור בקידוש והבדלה [אך בתוס' שם כתבו דהוי רק אסמכתא, ומפרש קר' הגמ' להיפך, ע"ש. וכן קי"ל דאין קידוש על היין חיוב מה"ת].

אחי הגה"ח רבי יהודה אריה זצ"ל (אמת ליהודה נזיר שם) הקשה דאפילו אם קידוש על היין הוא מדאורייתא, מ"מ הרי יכול לצאת ע"י חבריו. וכתב דאולי אפשר לומר דכיון דהוא אינו יכול לשתות, הו"ל כל מילתא דאיהו לא מצי מייעבד שליח נמי לא מצי לשווי. אך באמת לצאת קידוש ע"י אחר אינו מדין שליחות, אלא מדין שומע כעונה. אבל גם בזה יש לדון אם אפשר לצאת ע"י שומע כעונה, כשאינו יכול לקיים המצוה בעצמו, וכמו שנחלקו הראשונים (ע"י טור ובית יוסף או"ח סי' קד) אם באמצע תפלת שמונה עשרה שאסור לדבר, יכולים לצאת קדושה ע"י שומע כעונה. אבל באמת ברכת הקידוש יכול הנזיר לעשות בעצמו,

בו ובשלוחו, כל אחד צריך להתקדש ויכול להתקדש, כי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו.

אפשר לעשותו על ידי שליח, אלא זהו עבודת האדם בעצמו, וכבר רמזו הצדיקים במה שאמרו (קידושין מא.) 'האיש מקדש

כן מחמת שאחרים עשו כן, ולכה"פ יעשו שינוי כלשהוא - שיהיה ברור שאין עושים כן לחקות האחר, אלא לפי שהיה ברור להם מטעמים למה עליהם להביא דווקא קרבנות אלו, לא חששו למה יאמרו הבריות. וזה מוסר השכל חשוב לכל ואחד, כי אמנם חשובה מאוד המסגרת, ששומרת שלא לסטות מדרך הנכונה, אבל בדורנו אנו צריכים גם להדגיש לא להתחשב כל הזמן עם מה יאמרו ומה יגידו, ואיך אחרים יסתכלו על מעשיי, אלא אם ברור הדבר שנכון להתנהג בדרך מסוימת, צריך לעשות כן בלא להתחשב עם אחרים.

בקרבנות הנשיאים חזרו ונשנו הקרבנות של כל שבט ושבט, וידועים דברי החידושי הרי"מ זי"ע כי הנשיא השני לא הקריב קרבנות אלו משום שראה שהנשיא הראשון הקריב קרבנות אלו, נאך צו מאכען, אלא כל נשיא היה לו כוונות משלו, ואע"פ שכולם הביאו אותם קרבנות בשוה, מ"מ לכל אחד היה טעם אחר, וכמבואר במדרש (במ"ד יג, יד) טעם מיוחד לכל נשיא ונשיא.

וייש להוסיף באופן אחר, שלא חששו הנשיאים שאם יעשו ממש כמו שעשו הקודמים, יאמרו הבריות שעושים

(ברכות יז.). ולכאורה א"כ הסדר היה צריך להיות להיפך, קודם 'ישמרך' - בזיווג הגון, ואח"כ 'יברכך' - בבנים, אלא דיתכן דקאי על הבנים, שהבנים יוושעו בשידוכים, 'יברכך ה' בבנים, 'וישמרך' לבנים אלו בשידוכים הגונים. יעזור ה' שיושפע שפע שמחות של שידוכים לנו ולכל בני ישראל.

איתא מהרה"ק הרבי מלובלין זי"ע (זאת זכרון פר' וירא) 'יברכך ה' וישמרך' (ו, כד), 'יברכך' בבנים (במ"ד יא, ה) - את אשר יש להם כבר נשים, וזיווג לאשר אין להם נשים, וזהו לשון 'וישמרך' כמ"ש (הושע יב, יג) 'ובאשה שמר', וכן האשה נקראת שמירה ששומרת ומצלת אותנו מן החטא

שיחה לבית החסידים

אשרוד - ג' בהעלותך תשפ"א

כדי שתכלה שנה וקללותיה, והגאונים תיקנו שיפסיקו שבת אחת בין קריאת התוכחות לבין שבועות (עי"ש בתוס' וברא"ש), זהו משום שקוראים תוכחה וקללות ולכן עושים הפסקה, אבל פורענות אינה תוכחה וקללות, אלא כתוב בתורה סיפור שכבר עבר, על החטאים של בני ישראל שהיו בימים ההם, לפי סדר המאורעות, ומהו הצורך בהפסקה ביניהם, ולעשות סימניות עם נו"ן הפוכה מכאן ומכאן.

אבל באמת ההפסקה נועדה ללימוד לדורת, להתבוננות בחטא של ויסעו מהר ה', שהרי לא היו צריכים להישאר בהר סיני לעולם, ונאמר להם 'שובו לכם לאהליכם' (ואתחנן ה', כז) - להתנהג כפי התורה בחיי היום יום, אלא שהחסרון היה במה שמהרו להסתלק מהר סיני, עם הרגשה שהנה כבר אווזים אחרי מעמד הר סיני, ויכולים לחזור להתנהגות הרגילה. וכן יש להתבונן בחטא של המתאוננים, דלא רק האספסוף - הערב רב התאוות תאוה, אלא גם לבני ישראל היה איזה שהוא רצון לריבוי גשמיות. ובאה התורה ללמדנו, שאכן יש עניני עולם הזה, ודברים חומריים, אבל צריך לראות שהארון קודש - הרוחניות יהיה סגור

בפרשתן כתיב (י, לה-לו) 'ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' וגו', ובנחה יאמר שובה ה'', ואיתא בגמרא (שבת קטו-קטז). פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניות מלמעלה ולמטה, מפני שספר חשוב הוא בפני עצמו. ורבן שמעון בן גמליאל אומר עתידה פרשה זו שתיעקר מכאן ותכתב במקומה, ולמה כתבה כאן כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שניה, פורענות שניה מאי היא 'ויהי העם כמתאוננים' (יא, א) - שהיו מבקשים עלילה האין לפרוש מאחרי ה', פורענות ראשונה 'ויסעו מהר ה'' (י, לג) ואמר רבי חמא ברבי חנינא שסרו מאחרי ה', ופירש רש"י שבתוך שלשה ימים למסעם התאוות האספסוף תאוה להתרעם על הבורא כדי למרוד בהקב"ה, ובתוס' פרשו שהיו כתינוק היוצא מבית הספר שבורח לו והולך לו. וכדי שהפרשיות של פורענות לא יהיו סמוכות זו לזו, הכניסו באמצע הפרשה של ארון הקודש - ויהי בנסוע.

ויש להבין, אמאי צריך הפסקה בין קריאת פורענות ראשונה לקריאת פורענות שנייה, והתינוח מה שאמרו חז"ל (מגילה לא:) עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת,

ששכח תלמודו מחמת אונסו דאמרין לוחות ושברי לוחות מונחות בארון], כמו כן השטיבל נועד לתורה ולתפלה, וכידוע שבעת שנבנה הבית המדרש בגור [אחר שבית המדרש הקודם נשרף], תלו שלט שבית המדרש קודש לתורה ולתפלה ולחסידות, אולם השפת אמת זי"ע הורה למחוק את המילה 'ולחסידות', כי כל מי שירצה לפטפט יעשה כן באמתלא שמדבר דיבורי חסידות. וכמו כן יש הרבה דברים שרחוקים מקדושה שיכולים לדאבוננו להכניסם תחת האצטלא של 'חסידות'. אבל תורה ותפלה הם דברים מוגדרים, אמנם עדיין אין התפלה שלנו כראוי ובכוונה - אבל יש צורה ומסגרת של תפלה, שאין משוחחים מתחילת התפלה עד סיומה, ותורה הרי ברור לכל אחד שצריך לקבוע זמן מוגדר ללימוד התורה, ושיחה בטילה לא נכלל בכך. השטיבל היא פינת יקרת לתורה לתפלה ולעבודת ה'.

אמנם אמרו חז"ל (סנהדרין קג:) 'גדולה לגימה שמקרב את הלבבות', וחסידים תמיד נהגו לערוך סעודות בצוותא, והשטיבל נקרא ביתם של החסידים, אבל אין הכוונה להאריך בסעודות עם שיחות ודיבורים בעניני עולם הזה, כי חז"ל אמרו גדולה 'לגימה' ולא גדולה 'סעודה', צריכים לגימה כדי להיות ביחד, אבל לא להפוך את זה למהותו של השטיבל, כי המהות הפנימית של השטיבל היא מקום שמתאספים בו לתורה ולתפלה ותו לא.

ובעיקר יש לחזק קביעת עתים לתורה, קבלת עול רצינית לקביעת עתים

ומסוגר, מובדל מכל הגשמיות, ולכן פרשת 'ויהי בנסוע הארון' מגודר עם נו"ן לפניה ונו"ן לאחריה.

וזן המטרה של בית החסידים, א ווארעמע ווינקעל - פינה חמה שבה בא לידי ביטוי הייחודיות של כלל הציבור ביחד, ושל כל אחד לעצמו בנפרד, וכדי שאכן יהיה בית ה' - עם ארון הקודש וכל המשמעות שבדבר, חייבים לגדר ולבדל את זה, כמו שלפרשת 'ויהי בנסוע הארון' יש נו"ן מבדילה לפניה ולאחריה, כדי לשמור על המקום קדוש שיהיה נקי מכל ההמולה של עולם הזה, לא להביא פנימה לכותלי בית המדרש הסיפורים מבחוץ.

לפני ראש השנה כשהיינו כאן בשטיבל כבר הארכנו על כך, שבתיבה של משה רבינו ע"ה ביאור הכופר לא היה מבית ומבחוץ כמו בתיבת נח, אלא רק מבחוץ, כי בתוך בית המדרש אין מכניסים כופר, שמן מכונות משאירים מבחוץ. וכמו שעשו כיפה של חשבונות חוץ לירושלים (עי' שמו"ר נב, ה), שדברים אלו אין עושים במקומות מקודשים.

אמנם מלבד זאת, יש לדעת מה כן מכניסים לתוך כותלי השטיבל. הנה בתוך הארון היו רק לוחות העדות, וכן בארון קודש מניחים רק ספר תורה נולהניח גם השכרי לוחות בארון, היו צריכים טעם מיוחד כמו שאמרו חז"ל (ברכות ח: מנחות צט.) 'הזהרו בזקן

המשא יגיע לבחינה של 'כי שטו הבקר' (ש"ב ו, ו וע"ש במפרשים שנתפרקו אבריהם), ועל ארון הקודש הזה לא נאמר שנושא את נושאיו, כי זהו ברכה מיוחדת לארון הקודש שהיו בו הלוחות, אבל במקום קדוש כולם נושאים אותו - בכתף ישאו.

אין צורך להכביר במילים, וידוע לכם היטב כמה הנכם משקיעים, מתאמצים, מוסרים ומקריבים, אבל צריך להשגיח שההקרה תהיה בשביל משהו ערכי, ואכן המסירות וההקרה הינם עבור רצוננו לגדל ולחנך את הבנים בדרך הראויה והנכונה, אבל גם אנו בעצמנו צריכים להשתפר ולהתחנך, שהילדים שלנו יהיו הראי של מעשינו, כי אם רק נשקיע עבור הילדים, הרי בנינו גם יעשו כן ויחנכו את בניהם אחריהם וכן הלאה, וכמו שאמר היהודי הק' זי"ע ווען וועט מען שוין זעהן דאס רעכטיגע קינד - מתי נזכה לראות כבר את הבן המובחר שלמענו עמלים כל הדורות. ועל כל אחד ואחד לראות שההשקעה והמסירות יהיו במטרה לבנות כאן מקום קדוש, מקום תורה.

בבעל הטורים (נשא ו, ב) איתא 'פלא' ב' במסורה, הכא 'איש כי יפלא לנדרו נדר נזיר', ואידך בערכין 'איש כי יפלא נדר בערכך' (בחקתי כז, ב), עי"ש מש"כ לטעמו. וי"ל, שערכין הוא ערך שווה לכל נפש מישראל - לפי שנותיו, והגם שאמרו חז"ל (הוריות יג:) שיש סדר קדימה כהן קודם ללוי ולוי לישראל תלמיד חכם לכהן, אבל מכל

מידי יום ביומו, ושיעור קבוע מידי שבת בשבתו - בליל שבת, בצפרא דשבתא, בשבת אחה"צ, ובכל הזמנים האחרים, שהשטיבל יהיה מקום תורה. קביעת עתים לתורה בשטיבל, הוא העוגן האמיתי היציב שעומד בפני כל הרוחות הזרות, כ"ק אאז"ל אמר שקביעת עתים סגולה לפרנסה, וכמו כן הוי סגולה להרבה דברים טובים. ודבר זה נוגע לכל אחד ואחד, עומדים אנו אחרי יום טוב שבועות שבו כולנו קבלנו את התורה, חשוב מאוד לדעת - גם למען חינוך הילדים לערכים הנכונים - עבור מה מקריבים, כשילד רואה את אביו הולך לשטיבל ללמוד תורה, וחיותו בעבודת ה' היא מכותלי ביהח"ס - שהוא מקום תורה, הרי זה משפיע עליו ביותר. ולעולם צריך להרבות בתורה על כל שאר הדברים, ולדוגמא אם יושבים שעה אחת סעודה, צריך להיות שעותיים של קביעת עתים לתורה.

האחריות של יצירת אורה של קדושה שהשטיבל יהיה מקום תורה, מוטלת על כל אחד ואחד, דהנה בנשיאת הארון כתיב (נשא ז, ט) 'כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו', ודקדקו המפרשים דלכאורה הול"ל 'בכתפיים ישאו' בלשון רבים, שהרי צריכים לכה"פ שנים שישאו את הארון. אלא במכוון כתיב בלשון יחיד 'בכתף ישאו', 'לְעַבְדוּ שָׁכֵם אֶחָד', וכל אחד צריך לדעת שעליו מוטלים העול והאחריות, ואין לסמוך על השני, אלא כל אחד צריך להרגיש שהדבר תלוי בו ואם הוא יעזוב את

שנהגו בו שלא לעשות מלאכה בארבעה עשר, ואיך היה מותר להם לחרוש, ומשני נראות כחורשות. ולכאורה מי יימר לן שירושלים הוא מקום שנהגו שלא לעשות בו מלאכה, וכתבו התוס' דסבירא ליה לירושלמי דסברא הוא לנהוג שם איסור כיון שמתקבצין שם אף ממקומות שנהגו בהן איסור.

דבר גדול למדנו מכאן, שכל אחד צריך להתנהג מתוך התחשבות עם האחר ועם האופי של השני, ולעולם צריך לנהוג כמכנה המשותף הגבוה יותר. ואף שיש אנשים שבאו מכיוונים שונים, כאלה שהם יותר שטיבל מענטשען, וכאלה שמסיבות שונות פחות היו מחוברים לשטיבל בשנים האחרונות, ועתה נזדמנו לפונדק אחד וצריכים להתחבר כולם ביחד, לכבד אחד את השני, ויסוד ההתחברות היא כשכל אחד מבין לרגשות השני ולהתנהגות מוסכמת וראויה בבית החסידים, יש לנו מסורת המסורה לנו, וחשוב מאוד לשמור על היסודות, על ההנהגות האמתיות והנכונות. והרי חסידים קראו לבית החסידים 'שטיבל' שכל אחד יריגיש שם בבית, פארשטיין איינער דער אנדערע, כעיר שחוברה לה יחדיו^א.

מקום יש ערך שווה לכל נפש ונפש מבני ישראל, מחוטב עציץ ושואב מימין עד ראשיכם שבטיכם וזקניכם. ומכל אחד נדרש לפי מעלתו ולפי דרגתו. מי שיכול להתרומם ולהתקדש בקדושה יתירה - איש כי יפליא לנדור נדר נזיר - בוודאי נדרש ממנו, אך גם מי שאינו בדרגה זו, יש הפלאה גם לכל אחד ואחד, הערך הבסיסי היהודי שקיים בכל נפש, והוא קביעת עתים לתורה, וגם מי שמרגיש שהוא 'שברי לוחות' [וכל אחד צריך להיות לו לב נשבר, שאינו שלם], מ"מ מקומו בארון הקודש - ועליו להיות קשור בקביעות לתורה. ולא יתכן מצב שכמה מחברי השטיבל יוציאו ידי כולם, שכמה יהיו בבחינת 'פליא לנדור נדר נזיר', ושאר בני החבורה יישארו כמו שהם, אלא 'כי יפליא לנדור נדר בערכך' - כל אחד הוא יהודי בעל ערך בפני עצמו, התורה ניתנה לכולם וכולם מחוייבים בלימודה בקביעות עתים וברצינות.

שנינו במשנה (פסחים יד.) 'שתי פרות היו חורשות בהר המשחה, כל זמן ששתיהן חורשות כל העם אוכלין, ניטלת אחת מהן תולין לא אוכלין ולא שורפין, ניטלו שתיהן התחילו כל העם שורפין', ובתוס' מביאים דברי הירושלמי (פסחים פ"א ה"ה) שמקשה והא ירושלים הוא מקום

^א. ועי' עברא דדשא (ח"א עמ' פ) אחד מן היסודות של בית החסידים הוא האחדות, שמתאחדים ומתקשרים למטרה אחת, וכדברי הרמב"ן 'שיהיה לבני אדם מקום יתקבצו וכו'. והנה בשם משמואל (שלח תע"ב) מבאר הטעם לסמיכות פרשת חלה לפרשת מרגלים, כי חיוב חלה אינו חל אלא ע"י גלגול העיסה שעל ידה כל חלקי הקמח מתאחדים לגוש אחד, שהרי לא נולד בה דבר חדש אלא הקיבוץ, וזה מורה על כח האחדות של כנסת ישראל, וכאשר מוציא מזה ג"כ הראשית

ויפרסמו זה ויאמרו לפניו בריותיך אנחנו' - זאת המטרה, להתקבץ יחד כציבור ששאיפתו היא להתנתק מההארציות ולהתרומם, שהרי העולם הזה כל כך סוחף, והווינקעל נועד להזכיר לכל אחד שיש רבוננו של עולם, להקדיש את המקום לתורה ועבודת ה', בלי החשבונות הרבים של עולם הזה. ושכולם יזכו לכל ההשפעות הטובות.

יעזור השי"ת שתחול ברכת ה' עלינו, ונוכל באמת לעשות את התכלית שבשבילה מקריבים - להתקרב לרבוננו של עולם, וכדברי הרמב"ן (סו"פ בא) 'ואין קל עליון חפץ בתחתונים מלבד שידע האדם ויודה לאלקיו שבראו, וכוונת רוממות הקול בתפלות וכוונת בתי הכנסיות וזכות תפלת הרבים, זהו שיהיה לבני אדם מקום יתקבצו ויודו לקל שבראם והמציאם,

לכהן הוא תיקון על העדר התאחדות בין ישראל שהיה בחטא המרגלים, וע"כ כתיב (יחזקאל מד, ל) 'וראשית עריסותיכם וגו' להניח ברכה אל ביתך', כי ע"י התאחדות ישראל שורה ברכה, עי"ש בדבריו. ויש לומר ביתר ביאור, דהרי פרורי הקמח אינם נילושים ומתאחדים להיות אחד להתחייב בחלה אלא ע"י המים, ואפ"ה איתא בגמרא (ביצה לח.) לגבי האשה ששאלה מחברתה מים שהיה ראוי בעצם שיהיו המים בטלים לגבי עיסה לגבי דיני תחומין, והיינו משום דהדרך להגיע לאחדות אינה אלא ע"י ביטול וויתור של אחד לחבירו [ואולי ע"ד הדרוש י"ל דזה הטעם לשיטות דסברי (ע"י ש"ך יו"ד סי' שכת סק"ט) דעיסה הנלושה במי פירות אין חייבת בחלה, כי אין בטלים כ"כ לגבי העיסה כי נרגש טעמם משא"כ במים]. ומכאן נמצינו למדים שכדי להגיע לאחדות, אין זה רק כשכולם בדעה אחת דווקא, אלא גם כשיש חילוקי דעות, מ"מ צריכים כח הביטול, ע"י שאחד מתבטל ומוותר עבור השני, דהיינו שהפרט מתבטל לכלל, עי"ז מגיעים לאחדות.

כתיבת אותיות

מוצש"ק במדבר ערב שבועות

אלא להיות הולך ובא עמהם, ויחד עם זאת כשדממו הרוחות עליו להישאר לעמוד על מקומו ואין לו לוותר על דרכו שלו, ואל לו לסור ממנה כלל וכלל. והנה בגמרא שם מובא כל זה אחר המעשה דרבי אלעזר ברבי שמעון שראה אדם מכוער וכו', אמר להם בשבילכם הריני מוחל לו ובלבד שלא יהא רגיל לעשות כן. ומקשה המהרש"א מהו שלא יהא רגיל לעשות כן, והרי אסור להלבין פני חבירו אפילו פעם אחת, והיה לו לומר ובלבד שלא יעשה עוד כן, ומפרש דהיינו שלא יהא עושה דבר המרגילו לעשות כן, שאם יש לו גסות הרוח הרי זה מרגילו לספר בגנות בני אדם. וכל זה בא ללמדנו, שגם מי שלמד תורה הרבה צריך לעדן ולהכניע עצמו. וזה מעבודות הקשות שבמקדש, כי מצד אחד אין להיות בשפלות יותר מדאי, אבל עם זאת יש לדעת כי מהכל שלך ומידך נתנו לך (ע"ש באוצר דרשות עמ' קלח).

יש דעות בפוסקים שיוצאים ידי מצות כתיבת ספר תורה אם מקבלים ספר תורה במתנה, אבל על הספר תורה של האדם בעצמו - זה ספר תולדות אדם, אויף דעם דארף מען אליין ארבעטען, מיט דער אייגענע צעהן פינגער מאכט מען דאס.

בשעת שכותבים אות בספר תורה, יש להתעורר שכל אחד צריך לכתוב אות שלו - מ'זאל קענען שרייבען דער אייגענע אות, שהרי לכל יהודי יש אות - כדאיתא (ע"י מגלה עמוקות ואתחנן אופן קפו) ישראל ראשי תיבות יש ששים רבוא אותיות לתורה. איתא בשפת אמת (שבועות תרנ"ו) שאמרו חז"ל אין לך אות בתורה שאין בה להחיות מתים אלא שאין אנו יודעין לדרוש (ע"י ספרי האזינו לב, ב), אבל לפני שאנו מחיים את המתים עלינו להחיות את החיים, לתקן את עצמינו, שנדע לעשות כראוי את המוטל עלינו.

ב"ק אאז"ל (אוצר דרשות ח"ג עמ' קמ) מביא מה דאמרינן בגמרא (תענית כ:): 'לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארו, ולפיכך זכה קנה ליטול הימנה קולמוס לכתוב בו ספר תורה תפילין ומזוזות', ומבאר דמיון האדם לקנה, דקנה יש לו ב' כוחות, חדא שכאשר כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו הוא הולך ובא עמהם, והשני שכשדממו הרוחות חוזר הקנה ועומד במקומו, ועל שניהם אמרו לעולם יהא רך כקנה, גם שעל האדם להיות מן הנרדפים ובשעה שמחפרים אותו לא להשיב לחורפיו דבר,

הכנסת ספר תורה ערב שבועות

בכתיבת ספר תורה שלו, שכל הלימוד תורה ועבודת ה' הוא למלאות את החללים בהאי עלמא, כי עמלק מכניס ספקות בלבות ישראל ורוצה לעשות חללים שכביכול שם הקב"ה איננו - עפרא לפומיה, ובני ישראל צריכים לעשות להיפך, לעשות חללים בעמלק, ולמלאות כל חלל וכל מקום ריק בקדושה ובתורה, לידע שהקב"ה נמצא בכל מקום, וזו השמחה האמיתית בתורה ולומדיה.

יעזור השי"ת שנזכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את התורה, ושנזכה לישועות ונחמות, והשפעות טובות בכל הענינים.

הראשונים עומדים דלכאורה מצינו סתירה בגמרא (קדושין לג: מכות כב:) מאי חשיב יותר - ספר תורה או גברא רבה, אבל עכ"פ חזינן דשתיהם חשובים - התורה ולומדיה, בספר תורה שנכתב להחזקת אברכים הלומדים תורה, הרי מתחברים כבוד התורה ולומדיה ביחד.

מנהג ישראל שבעת סיום כתיבת ספר תורה, הסופר עושה את המסגרת של האותיות, וממלאים את התוך של האות בדיו, ודנו האחרונים אם נחשב שהסופר כתב את האות או מי שמילא את האות בדיו [ונפק"מ אם מי שפסול לכתבה מילא בדיו], ויש בזה הוראה על עבודת האדם

ליל יו"ט

אמאי נקט 'אבותיו' בלשון רבים [וכן נקט הרמב"ם פ"א מהל' ס"ת והמחבר יו"ד סי' ער], הול"ל בקצרה דאם הוריש לו אביו ספר תורה אינו יוצא בזה ידי חובתו, אלא על כרחך שהספר היה שייך לאביו ולאבי

המחנה חיים (ח"א סי' ט) מביא ראייה שאפשר לצאת מצות כתיבת ספר תורה בשותפות, מדקדוק נחמד בלשון הגמרא 'הניחו לו אבותיו ספר תורה', אינו יוצא בזה ידי חובתו, ומצוה לכתוב משלו,

אבל אין כוונת חז"ל לומר שאחרי שהובטח לו שוב אין התורה פוסקת מזרעו לעולם, שיכול האדם לנוח מעבודתו ויסתמך על מה שאביו ואבי אביו ת"ח [שהרי מצד זה הרי כל ישראל הם בני אברהם יצחק ויעקב]. אלא כל אחד צריך לעמול ולהוסיף מדיליה, וכמו שמדוקדק בלשון חז"ל 'כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובן בנו תלמיד חכם', דלכאורה היה לו להתחיל לדבר על הנכד - שהרי בו איירי, והול"ל כל שהוא תלמיד חכם ואביו תלמיד חכם ואבי אביו תלמיד חכם, שוב אין התורה פוסקת מזרעו. אלא משום שעל כל אחד לדעת שהדבר תלוי בו, ו'כל שהוא תלמיד חכם' - היינו האדם עצמו, כי עליו מוטל להיות תלמיד חכם, והכח של הדור השלישי מתחיל מהדור הראשון, שהורישו לדור השני, שמכוחו עבר לדור השלישי, ושוב הוי חזקה של ג' דורות. וזהו דכתיב 'עובד הוא אבי ישי אבי דוד', משום שעובד - עבד את הבורא ית"ש ולמד תורה, על דעת שיהיה בנו ישי ונכדו דוד, דהיינו שע"י עבודתו ויגיעתו גדלו הדורות כראוי.

ועם כל זה שיש לנו כוחות מהדורות הקודמים - שהניחו לנו אבותיו, וזכות אבותם מסייעת, מ"מ על כל אחד להיות בעצמו ראש בית אבות ולא לסמוך רק על האבות - 'איש ראש לבית אבותיו הוא'. וכל אחד צריך לעבוד ולעמול שבניו ונכדיו יגדלו בדרך הישר, וזה תלוי בהתנהגותו, ואין מועיל מה שכלפי חוץ האדם עושה מצג של איש כשר, כי מלבד שאי אפשר לרמות בבית כל הזמן, יש קשר פנימי ונפשי בין בן לאביו, ולכן עליו

אביו בשותפות, ונקט בכה"ג להשמיענו רבותא שאביו ואבי אביו יצאו את המצוה - הגם שהיה בשותפות, ורק הוא אינו יוצא משום שעליו לכתוב משלו. אך ראייה גמורה ליכא, דיש לפרש כוונת הגמרא דאף שהוא ספר תורה מהודר וחשוב - שעבר במסורה מדורי דורות, וכלשון הגמרא (סנהדרין צב:) 'תפילין שהניח לי אבי אבא', מ"מ קמ"ל שעם כל חשיבותו, והידורו לגבי לקרות בו, מ"מ לענין קיום מצות כתיבת ספר תורה אינו יוצא בו וצריך לכתוב משלו, אף שלא יגיע להידורו של ס"ת שהניחו לו אבותיו.

וכבר אמרנו אשתקד מה דכתיב (רות ד, יז) 'ותקראנה לו השכנות שם לאמר ילד בן לנעמי ותקראנה שמו עובד הוא אבי ישי אבי דוד', והב"ח בפירושו 'משיב נפש' על מגילת רות, כתב דלכאורה אמרו 'הוא אבי ישי אבי דוד' מיותר, שהרי נודע זה ממה שמפרט היחוס בפסוקים הבאים 'ואלה תולדות' וגו'. ומבאר שבא להורות על מה שאמרו חז"ל (ב"מ פה.) 'כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובן בנו תלמיד חכם שוב אין התורה פוסקת מזרעו לעולם', וכתבו התוס' (כתובות סב:) דהיינו דווקא כששלשתן ראו זה את זה, וענין זה היה בעובד ישי ודוד כדאיתא בגמרא שראו זה את זה, ולכן הדגיש הפסוק שהיו כאן ג' דורות של תלמידי חכמים וצדיקים, ומכאן ואילך התורה מחזרת על אכסניא שלה, ומזרע דוד ואילך תקויים הבטחת הקב"ה 'לא ימושו מפיק ומפי זרעך ומפי זרע זרעך'.

יעזור השי"ת שנוכל לעבוד את ה' באמת ובתמימות כנדרש מאתנו.

להתנהג כשורה, שיהיה הוא ובנו ובן ובנו תלמידי חכמים יראים ושלמים.

ראה מאנשי אותה העיר' - שאי אפשר להסתפק שכל החיצוניות נשאר כמו מקודם, כי הרי חסר הספר תורה, ואי אפשר להסתלק מהספר תורה, כי 'ספר תורה לשמיעה קאי' - לא ללימוד התורה בלבד, אלא להתבונן ולהפנים, וכמו שפירש הרה"ק רבי מנדל מוורקא זי"ע הפסוק (יתרו כ, טו) 'וכל העם רואים את הקולות', שהקשו בזה"ק (יתרו פא.) דלכאורה היה צריך לומר וכל העם 'שומעים' את הקולות, אלא שהם ראו - התבוננו בקולות ששמעו [מלשון 'רואה אני את דברי אדמון'], והשתדלו לקלוט ולהכניס את הקולות אל קרבם. כי אכן אולי נצרך הרגש החיצוני לתועלת שניתן להפיק ממנו - כגון שיתקיים 'בבית אלקים נהלך ברגש', אבל כל זה אך ורק בתנאי שלא מאבדים את הנקודה, כי אם נגנב הספר תורה - ואין זוכרים דלשמיעה קאי, אין שום ערך ותועלת.

יש לזכור את המטרה, לא לטשטש את העיקר, לשמור את הרצון, שנהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי צאצאינו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה, ואסור להסיח דעת שכל המטרה היא ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים.

איתא בגמרא (ב"ב מג.) 'בני עיר שנגנב ספר תורה שלהן, אין דנין בדייני אותה העיר ואין מביאין ראה מאנשי אותה העיר, ואם איתא, ליסלקו בי תרי מינייהו ולידיינו, שאני ספר תורה דלשמיעה קאי', מדברי הגמרא יש ללמוד תוכחת מוסר, וכפי שאמר החידושי הרי"מ זי"ע כי מטבע הדברים כשבעזרת ה' מתאסף ציבור למקום קדוש, מוכרחים להתעסק גם בכלל הענינים הגשמיים הנצרכים, נצרך בית מדרש חדרים ושלחנות וספסלים, ואחד נעשה גבאי ואחד נעשה שמש וכדומה כמה ענינים, ולאחר שהכל עומד על מכוננו בא הבעל דבר וחוטף הנקודה הפנימית, ואת השאר משאיר שיוסבב מקודם 'דאס רעדיל דרייט זעך וויטער', ומאוד יש לחוש לזה, שלא יבוא העת שיהיה הכל עומד על מכוננו, אבל הנקודה הפנימית חסרה (עי' לקוטי הרי"מ ח"ב ערך צדיקים ד"ה כשנעשה (עמ' קפה)). וצריך להיזהר ביותר שלא לשכוח את העיקר.

וזמן דברי הגמרא 'בני עיר' - ס'איז שוין דא א גאנצע שטאט, מיט דער גאנצע געשעפט ארום און ארום, אבל היצר הרע גונב הנקודה האמצעית - 'גנב ספר תורה שלהן', ואמרו חז"ל שבכה"ג 'אין דנין בדייני אותה העיר ואין מביאין

הוא שוטה, שהרי עי"ז נולד ריב ומחלוקת בין האחים, וכמ"ש המהרש"א (ב"ב קמא). על 'בת תחלה סימן יפה לבנים', וי"ל דלענין בכורה קאמר, כשתהיה הבת תחלה לא יהיה בכור בין האחים, כי כשיש בן תחלה ונוטל פי שנים הכל נותנין בו עין הרע וגם אחיו מתקנאין בו].

ולחוציא ממחשבה זו, קבעו חז"ל שלא לומר זמן 'קבלת' תורתנו - שלא נטעה לחשוב שקיום תורה ומצוות הוא עבור לקבל תמורה, אבער באמת, די תורה איז נישט געמאכט געווארען אויף צו נעמען און אויף צו פארדינען, אלא זמן 'מתן' תורתנו - די תורה געבט מען צום אייבערשטען, אנו מקיימים תורה ומצוות כדי ליתן להקב"ה מה שנצטוונו.

איתא בבעל הטורים (במדבר ג, מ) 'ושא' ג' במסורה, 'ושא את מספר שמותם' (שם), 'ושא עיניך ימה וצפונה' (דברים ג, כז), 'ראה עניי ועמלי ושא לכל חטאתי' (תהלים כה, יח). וי"ל דבא לרמז כנ"ל, דהאופן הנכון בפדיון הבן הוא כדכתיב 'ושא' את מספר שמותם - דאיירי שם בפדיון הבכורים, שנותנים להקב"ה, אבל מי שקיום תורה ומצוות אצלו הוא מתוך ציפיה לקבל - ושא עיניך ימה וצפונה, אזי צריך בקשה לכפרה על חטאיו - ושא לכל חטאתי.

ידועה השאלה אמאי אומרים בתפלה ובקידוש 'זמן מתן תורתנו', לכאורה היו צריכים לומר 'זמן קבלת תורתנו', שהרי העיקר הוא מה שנוגע לנו לבני ישראל. וי"ל בהקדם מה שיש מפרשים (עי' תשב"ץ קטן אות שפה, מהרש"ל ב"ב קכו: בשם אביו, והג' יעב"ץ שם) הא דאיתא בגמרא (ב"ב קכו:) שבכור לאם ואינו בכור לאב נקרא 'בוכרא סוכלא' - בכור שוטה, לפי שהוא מפסיד ממנו ואינו מרויח, שצריך ליתן ה' סלעים לכהן ואינו מרויח כנגד זה ליטול כפלים מפשוט בשביל בכורתו, אבל בכור לאב ולאם אם הוא מפסיד שצריך ליתן ה' סלעים לכהן כנגד זה הוא מרויח שנוטל כפלים מפשוט, ובכור לאב שאינו בכור לאם שאינו צריך ליתן לכהן כלום ונוטל כפל מפשוט הרי הוא מרויח ואינו מפסיד. והדבר צריך הבנה והוא פלא, וכי ניתן לומר שקיום מצוות הוא עבור לקבל דבר מה?! האם כשאין מרויחים פי שתיים בירושה, פדיון הבן הוי הפסד?! ואמנם ידועים דברי הרחיד"א (מדבר קדמות מערכת פ) שמצות פדיון בשלימות ובשמחה היא שמירה לילד, אבל גם בלא זה האם יתכן לומר דמחמת קיום המצוה נקרא שוטה?! [וע"ד צחות היה מקום לומר להיפך, שבכור הלוקח פי שנים

וכ"ק אאז"ל דן בזה בשמונים שאלות בהלכות כתיבת ספר תורה (עי' קובץ כבוד חכמים תשמ"ב עמ' ריז). אבל יש ספר תורה שנשאר לנו לעולמי עד, ההנהגות שהורה והראה לנו - קיימים וחיים, וזה

היום יומא דהילולא של כ"ק אאז"א האמרי אמת זי"ע, ידוע שכשהגיע לארץ ישראל בשנות המלחמה, דן אם יוצאים ידי מצות כתיבת ספר תורה בספר תורה שנאבד (עי' פני מנחם מקץ עמ' שמב),

רק מדות טובות, אלא לדעת שכל העולם הזה - כל ה'ארץ' אינו רק 'דרך', פרוזדור ומעבר לטרקלין, וכאשר ידיעה זו 'קדמה לתורה' - יכולים לקבל את התורה. יעזור השי"ת שנזכה לקבל את התורה בשלימות.

בבחינת ספר תורה שהניחו לנו אבותינו ואבות אבותינו.

ובעיקר מה שלמדנו רבותינו 'דרך ארץ קדמה לתורה', 'דרך ארץ' אינו

קידושא רבא

שהחמה זורחת [והגם שאין מלכי מזרח ומערב משתחווים לחמה באותו זמן, כי אין החמה זורחת באותה שעה לכולם, אבל גם כל בני ישראל שבעולם אין מתפללים באותו זמן, ולמעלה בשמים הכל למעלה מן הזמן].

ו"ל ע"פ מה דאיתא גמרא (ברכות ז.) 'בשעה שהחמה זורחת וכל מלכי מזרח ומערב מניחים כתריהם בראשיהם ומשתחווים לחמה מיד כועס הקב"ה', ולכן יש חשיבות מיוחדת לקריאת שמע של שחרית - בדנח, שמודגש בזאת מעלת עם בני ישראל שמסלקים החרון אף בשעה שהחמה זורחת [והגם שאין מלכי מזרח ומערב משתחווים לחמה באותו זמן, כי אין החמה זורחת באותה שעה לכולם, אבל גם כל בני ישראל שבעולם אין מתפללים באותו זמן, ולמעלה בשמים הכל למעלה מן הזמן].

עוד י"ל, כי על שחרית אתי שפיר ביותר הלשון עבדין ליה 'חטיבא', כיון שבזמנם רוב ישראל התפללו באותו זמן, עם נץ החמה, ובפרט ביו"ט שבועות שעד

אומרים באקדמות 'עדב יקר אחסנתיה חביבין דבקבעתא, עבידין ליה חטיבא בדנח ושקעתא', ויש להבין מה שהקדים בעל הפייט קריאת שמע של שחרית לשל ערבית, והלא הסדר הוא 'יהי ערב ויהי בוקר', וכן במצות קריאת שמע הקדים הכתוב 'ובשכבך' ל'יבקומך', וגם המשנה בראש מסכת ברכות מתחילה בקריאת שמע של ערבית. ואי לצורך השלמת החרוז, הרי יכל לומר 'בשקע ובדנחתא', כי אותיות 'תא' אינם מן התיבה אלא תוספת בעלמא (ראה בנאו"ד לשבועות גליון ס' עמ' ג, התיורצים שנאמרו במשך השנים).

ו"ל ע"פ מה דאיתא גמרא (ברכות ז.) 'בשעה שהחמה זורחת וכל מלכי מזרח ומערב מניחים כתריהם בראשיהם ומשתחווים לחמה מיד כועס הקב"ה', ולכן יש חשיבות מיוחדת לקריאת שמע של שחרית - בדנח, שמודגש בזאת מעלת עם בני ישראל שמסלקים החרון אף בשעה

שבמאמרו ית' 'יהי אור' מאיר עוד היום האור, כן במאמרו 'אנכי ה' אלקיך' יש חיות אלקות בכל איש ישראל'. ולדבריו יש לפרש דלכן נקטו ברישא קריאת שמע של שחרית, כי בשעה שהחמה זורחת מכח מאמרו ית' 'יהי אור', ואומרים ברכות קרי"ש 'יוצר אור ובורא חושך', אזי מתחזק ביותר מאמר 'אנכי ה' אלקיך' - שמכח זה אומרים שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד (ע"י שפ"א ואתחנן תרס"ד ד"ה מצות), ואין מניעות מצד היצר הרע - אל זר שבגופו של אדם, ואין מרגישים מרוחק מה' - נישט א פרעמדע ג-ט - לא יהיה בך אַל זר, ומייחדים אותו ית"ש בלב שלם.

היום רבים מבני ישראל מתפללים עם נץ החמה, משא"כ תפלת ערבית כל אחד מתפלל בזמן אחר.

וי"ל עוד, דבשפת אמת (תרל"ג) מבאר באורך שאכן כל אחד מבני ישראל מאמין בה', אבל היצר הרע מוסר עצמו על זה להסיר האמונה מן האדם, שיהיה נדמה בעיניו כמרוחק מהשי"ת, ואומר לאדם שהוא גיאות להתקרב להשי"ת בתפלה שכלב וכדומה, ובאמת אדרבה ההתקרבות להשי"ת מביאה יראת שמים, ועל כל אחד להאמין ולדעת שקדוש שרui בתוך מעיו, עי"ש באורך. ומסיים דבריו בזה"ל 'יוצרין האדם להאמין, שכמו

של דוד המלך ע"ה שריווהו להקב"ה בשירות ותשבחות, ועל זה היתה בקשתו שאמירת תהלים של כל יהודי יחשב כאמירת הכהן בנגעים, וכאילו אמרם דוד המלך ע"ה בעצמו [ועי' מ"ש במאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים עמ' תכב].

אך עדיין צריך לפרש מה שדוד המלך ע"ה נקט 'ואהלות', וי"ל משום שאחד ההלכות היסודיות במשניות אהלות, שכשיש לטומאה מקום [אהל], היא נשארת רק בו, אבל כשאין לה מקום, היא בוקעת ועולה עד לרקיע [טומאה רצוצה]. ואם כך הוא לטומאה, מדה טובה מרובה, דאמרינן כן להתפשטות הטהרה וכח הקדושה בלב יהודי, מי שאומר תהלים עם לב נשבר,

אמרו חז"ל (מדרש תהלים פרק א) שדוד המלך ע"ה ביקש שכל הקורא תהלים יהיה כעוסק בנגעים ואהלות, ולכאורה אמאי לא ביקש בסתמא כאילו עוסק בתורה, ואם משום דנגעים ואהלות הוי הלכות חמורות, הרי יש עוד הלכות חמורות. איתא מהר"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע לפרש, משום שטומאת וטהרת נגעים הוא רק על ידי כהן כדכתיב (תזריע יג, כ) והובא אל אהרן הכהן וגו', ואף שאינו יודע הלכות נגעים - שפרטיו רבים וקשים, מ"מ אמרו חז"ל (תו"כ שם) שאחרי שהחכם אומר לו לומר טמא או טהור, צריך הכהן לומר טמא או טהור, והכל נקבע באמירתו ודיבורו. כן כל יהודי שאומר תהלים, לכאורה אין לו נגיעה ושייכות לתהלותיו

ולא לימוד מתוך ישות ויוהרא, אלא שלימוד התורה שלנו יהיה כאמירת תהלים של דוד המלך ע"ה - עם התחברות לרבוננו של עולם, וכדאיתא מצדיקים זי"ע שמכל סוגיא בגמרא ניתן להתעורר לעבודת ה' ולהתקרבות לרבוננו של עולם, וכמו שאמר השפת אמת זי"ע כל ספר מספרי יראים יקר וטוב, אבל מהתעמקות בסוגיא של 'מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי כלום' יכולים להגיע עד רום כל המעלות והמדרגות במוסר וביראה, כי גיעת התורה באמת מתוך רצון לחיבור ודבקות בהבורא ית"ש, מנקה ומטהר את הלב באופן המעולה ביותר (עי' ס"ג שבת תשובה תשפ"א מאמר א). וביו"ט של שבועות - יומא דהילולא של דוד המלך ע"ה, שמבקשים בו על תורה, אפשר לבקש שלימוד התורה יהיה כראוי.

איתא בגמרא (סוטה לה.) 'מפני מה נענש דוד מפני שקרא לדברי תורה זמירות, שנאמר זמירות היו לי חוקין בבית מגורי, אמר לו הקב"ה דברי תורה שכתוב בהן התעיף עיניך בו ואיננו אתה קורא אותן זמירות', ואולי כדי לתקן דבר זה מנגנים באורך ובנעימה יתירה את אקדמות לפני קריאת התורה של יו"ט שבועות - קבלת התורה, להורות שהתורה אינה זמירות, אלא גמרא גמור - בהבנה ובהעמקה, וזמורתא תהא - האקדמות.

ומרגיש שאין לו מקום משלו, ואין לו שייכות למדרגת דוד המלך ע"ה, אזי תפלותיו עולים עד לרקיע, אולי דיבוריו הם ללא מדרגה, ובלי העמקה כראוי בדיבורי דוד המלך ע"ה, אבל על זה היתה בקשתו שאמירת תהלים עם ווארימקייט יתקבלו למעלה.

והנה יש ויכוח גדול אם בקשתו של דוד המלך ע"ה נתקבלה, רבי חיים מוואלאזין זצ"ל כתב דמי יודע אם הסכים הקב"ה ע"י בזה, כי לא מצינו בדבריהם ז"ל מה תשובה השיבו הוא יתברך על שאלתו (עי' נפש החיים שער ד פרק ב, רוח חיים אבות פ"ו מ"א), אבל רבים החולקים וסוברים שבוודאי דבריו התקבלו (עי' במבוא לתהלים המפורש פ"ג, ועי' יסוד העבודה ח"ב פ"ו אות יט). אך אליבא דאמת אין ויכוח זה נוגע לנו למעשה, כי די לנו בהוה אמינא של דוד המלך ע"ה - שביקש שאמירת תהלים תחשב כעוסק בנעצים ואהלות, דאס אליין איז גענוג און גוט אויף צו דאווענען און זאגען תהלים מיט א צובראכען הארץ און ווארימקייט.

והנה דוד המלך ע"ה ביקש שקריאת מזמורי תהלים תיחשב כאילו מתייגעים ומפלפלים בסוגיות חמורות, ואנו בדורנו השפל מבקשים, רבוננו של עולם, הלוואי שכאשר אנו מתייגעים בלימוד נגעים ואהלות וכן כל סוגיא חמורה שבש"ס, עם כל הסכרות והחידושים, לא יהיה קאלטע לערנען מיט א קאלטע שכל,

ועלתה לו לרעה לקונסו מיתה, לבטל מלכותו, ודוד נכשל בשתים ולא עלתה לו לרעה, וכתב המהרש"א 'כבר נתקשו בזה המפרשים וכי משוא פנים יש בדבר' (ע"ש ועי' שפ"א שם). ויש לפרש ד'לא חלי ולא מרגיש' אינו תוצאה של 'גברא דמרא סייעיה', אלא להיפך, מי שלא חלי ולא מרגיש - שאינו מרגיש ואינו מחשיב את עצמו כלל, וממילא אין לו שאלות על הנהגת הבורא ית"ש, הוא גברא דמרא סייעיה. ובוודאי אין לנו השגה כלל לא בשאל ולא בדוד, אלא בידינו לצטט מה דאיתא בגמרא, שדוד המלך לית ליה מגרמיה כלום, אהן קיין שום אייגענשאפט - בלי שום עצמיות כלל, וזה עצמו הסיבה שזכה להיות גברא דמרא סייעיה [וכמו שאמר אחד מן הצדיקים זי"ע שזכה לאריכות ימים מחמת שחי באמונה מופלגת וקיבל הכל באהבה].

יעזור השי"ת שנזכה תמיד לעשות רצון הרבונו של עולם לשמה, בלי רצון עצמי ובלי חשבונות [ומתן שכרה בצידה, שכאשר מבטלים את הנגיעה העצמית, נקל להתגבר על כל קושין], ושנשמע ונתבשר אך טוב.

במגילת רות, אחרי שנעמי אמרה לרות שעליה ללכת לבועז וכל מה שעליה לעשות, כתיב (ג, ה) 'ותאמר אליה כל אשר תאמרי אלי אעשה', ותיבת 'אלי' קרי ולא כתיב, וכתבו המפרשים (ע"י בשורת אליהו לבעל השבט מוסר, ומלוא העומר) שתיבת 'אלי' נעלמת ללמדנו שלא היה לה שום נגיעה עצמית בכל הענין, כי לכאורה היה כאן מקום שהיא תרגיש נגיעה עצמית, גיורת שתזכה להינשא לבועז - השופט וגדול הדור, ולהיות אמה של מלכות בית דוד, בכל זאת אמרה כל מה שתאמרי אעשה, ואינו נוגע 'אלי' כלל [ולהיפך ממה דכתיב אצל אליעזר (חיי שרה כד, ה) 'אולי לא תאבה האשה', ואמרו חז"ל 'אלי' כתיב כי בת היתה לו לאליעזר, והיתה לו נגיעה].

וכך היתה מדתו של דוד המלך ע"ה - זרעו של רות, דאיתא בגמרא (יומא כב:): 'כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה, שאול באחת ועלתה לו דוד בשתים ולא עלתה לו', ופירש רש"י 'כמה סמוך ומובטח, ואין צריך לחלות ולדאוג מכל רעה, מי שהקדוש ברוך הוא בעזרו, שהרי מצינו שאול נכשל באחת

לילדי תשב"ד

יו"ט אחה"צ

ואם אילן בשדה כפשוטו אין לכל אחד ואחד מאתנו, אבל הרי נאמר (שופטים כ, כ) 'כי האדם עץ השדה', כל אחד ואחד ממכם הוא אילן, ובעזרת ה' תתברכו בשנים ארוכות וטובות, ועם המעשים טובים האילן יגדל כראוי, ואילן זה מתברך בעצרת, וכדי להתברך צריכים להקריב דבר מה לה'.

וביד כל אחד ממכם להביא ביכורים לה' גם בזמן הזה, וכמו בעל השדה אחרי ציפיה של שנה שלימה לפרי הראשון שיצמח, שהוא חביב עליו ביותר, אינו נוטל לעצמו, אלא מקריבו ביכורים לה', כך גם בידינו לעשות גם היום, מיד כשקמים בבוקר, להקריב את הראשית לה', מודה אני, נעגל וואסער, וכו'.

עוד ענין יש בביכורים, שהאדם מתאפק לא לקחת לעצמו את הפרי הראשון ולאכלו, אלא להקריבו לה', וזה מתבטא בשם של היום טוב שבועות בלשון חז"ל - 'עצרת', והרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע כותב 'נשאלתי במדינת ליטא מפני מה נקרא חג שבועות בשם עצרת, והלא לא נזכר בתורה שם עצרת רק בשמיני עצרת', ומבאר בכמה אופנים. והנה אחד מהתירושים על שאלה זו, שבשבועות קבלנו את כח המעצור, לעצור ולהתאפק.

עומדים אנו ביו"ט שבועות - ומבואר בגמרא (מגילה לא:) ש'עצרת' נמי ראש השנה היא, כמו ששנינו במשנה (ר"ה פ"א מ"ב) 'בארבעה פרקים העולם נידון, בעצרת על פירות האילן', ולכן קורין התוכחה שבתורת כהנים לפני יו"ט שבועות, כדי שתכלה השנה וקללותיה, שהוא גם ראש השנה. ואמרינן בגמרא (ר"ה טז.) שעל כל דבר שרוצים שתחול עליו ברכה צריכים להקריב ממנו דבר מה להקב"ה, ועל עצרת שבו דנים על פירות האילן אמרו 'מפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת, מפני שעצרת זמן פירות האילן הוא, אמר הקב"ה הביאו לפני שתי הלחם בעצרת כדי שיתברכו לכם פירות האילן' [ופירש רש"י 'שתי הלחם' - ירצו על פירות האילן, שהן מתירין להביא בכורים, שאין מביאין בכורים קודם לעצרת, דכתיב (תשא לד, כב) בכורי קציר חטים], ואמרו חז"ל (ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג, תוספתא ר"ה א, יא, וספרי פר' פינחס) הביאו לפני בכורים כדי שיתברכו פירות האילן. והנה בזמן הזה בית המקדש חרב - אי אפשר להקריב שתי הלחם. וגם אי אפשר להביא ביכורים, כי צריכים להביאם ל'בית ה' אלקיך' (משפטים כג, יט; תשא לד, כו) - 'לפני ה' אלקיך' (תבא כו, י), ואין תברכו פירות האילן.

וכדאיאת בספה"ק (עי' של"ה הק' הקדמה לתולדות אדם) שאם האדם מתרומם נקרא שמו בעצם 'אדם' מלשון 'אדמה לעליון' (ישעיה יד, יד), שהאדם מתדמה לרבונו של עולם כביכול, וזה בכח המעצור והיכולת להתרומם לחיים של התרוממות, שזהו עיקר תכלית בריאת האדם, ואזי 'אתם קרויין אדם ואין העכו"ם קרויין אדם' (יבמות סא:).

יעזור השי"ת שפירות האילן של כל אחד ואחד מכם יגדלו ויצמחו לתפארת, תשקו ותטפחו את האילן בתורה והנהגות טובות, בשמירת הפה ושמירת העינים, ועי"ז תזכו שהפירות שלכם יהיו מתוקים, ותזכו לגדול תלמידי חכמים ויראי שמים באמת, והמלמדים וההורים וכולנו נזכה לרוות ממכם רוב נחת דקדושה.

ביכורים אלו בידכם לקיים גם היום, על ידי שעוצרים לפני כל אכילה ושתייה כדי לברך את השי"ת במתינות כראוי, או על ידי שמתאפקים ונמנעים מדיבור או ראייה אסורה, או בהתאפקות מלהחזיר למי שעשה לך עוול, לוותר מעצמו עבור השני, כי כח המעצור הוא המבדיל בין ישראל לשאר האומות, ובכל פעם שאדם עוצר את עצמו להתנהג כפי הנדרש מיהודי - הרי הוא מקריב ביכורים לה'.

בדי שהאילן שלכם יגדל כראוי עליכם להשקותו כראוי, ובעיקר לשומרו מכל דבר המזיק את האילן והפירות, וזה כח המעצור שזכינו לו ב'עצרת', כי זה כל הכח של 'אדם', ומי שאין לו את כח המעצור אולי נקרא בעל חי, הוא חי הולך וגם מדבר, אבל אי אפשר לקרותו 'אדם',

כה תאמר לבית יעקב

ערב שבועות

שעליו כותבים את התורה לא פחות מאשר לכתיבה עצמה.

אומרים בכל יום 'אלקי נשמה שנתת בי טהורה היא', כל ילד יהודי נולד עם נשמה טהורה, והשומרים על הנשמה שתישאר בטהרתה - שהניר יהיה באמת חלק, הם ה'בית יעקב' - אלו הנשים. מבואר בגמרא (ברכות יז.) 'נשים במאי זכיין, באקרוי בנייהו לבי כנישתא ובאתנוי גברייהו בי רבנן ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן' - בזכות שהן מוליכות את הילדים למקום לימודם בתלמוד תורה וממתינות להם בחזרתם. והנה כוונת חז"ל היא לא רק על מה שמכינים בבוקר את התיק עם האוכל ומלווים את הילד להסעה, וממתינים לו בחזור, אלא הכוונה היא לכל המעטפת הרוחנית של הילדים, כי עיקר החינוך ליראת שמים, לשמור את הניר חלק שיהיה בלי שריטות ובלי פגמים, תלוי הרבה ביודישע מאמע, שנמצאת עם הילד הרבה שעות בבית, הילד מחובר אליה וקונה ממנה, ובידה ליצור את האוירה הרוחנית הנכונה בבית. תיכף בבוקר היא מעירה אותו עם נעגל וואסער, עם מודה אני, מחנכת לברכות, מספרת סיפורי צדיקים, ובמשך כל שעות היממה היא מלמדת אותו: ותרנות, מדה טובה, סבלנות.

בפיוט 'אחד מי יודע' שבסוף הגדה של פסח מפרטים את כל המעלות הרוחניות שיש לעם ישראל - אחד הוא אלוקינו, שני לוחות הברית, אבות ואמהות, חמשה חומשי תורה וכו', ויש להבין למה אומרים 'שנים מי יודע' - שני לוחות הברית, הרי אח"כ מפרשים ואומרים 'עשרה מי יודע עשרה דבריא', שזהו כל החשיבות והתועלת של הלוחות - עשרת הדברות שכוללות את כל התורה, והלוחות הם הרי רק מקום הכתיבה, ולמה חילקם הפייטן לשתי מעלות נפרדות, ומה מקום יש להזכיר הלוחות במקום שמזכירים עצם הדברות.

אבל באמת לימוד התורה אינו רק חכמה, אלא מאוד תלוי על איזה לוח כותבים את דברי התורה, והלוח שעליו כותבים את התורה הוא האדם בעצמו, וכלשון שלמה המלך ע"ה (משלי ג, ג.) 'כתבם על לוח לבך', וכמבואר במשנה (אבות פ"ד מ"ב) 'הלומד ילד למה הוא דומה, לדין כתובה על ניר חדש', כי בילדותו הילד נקי כמו ניר חלק, כמו שהקב"ה יצר אותו - בלי פגמים, ודייקא על לוח כזה התורה נקלטת. ולכן מפרטים 'שני לוחות הברית' כמעלה נפרדת מ'עשרת הדברות', כי יש חשיבות ללוח

הדרכים וכל סדר ההתנהגות בבית המקדש, ואילו הוא היה צריך לשאול, ולא הבינו איך אדם מבוגר עם זקן לבן לא יודע דברים בסיסיים שכל ילד יהודי יודע. אחרי כל הבזיונות והמאמצים הוא הגיע לבית המקדש, הוא חשב שהוא יראה משהו שיצדיק את כל הטורח והבזיונות, אבל בפועל הוא ראה כהנים מסתובבים יחפים - כדי שלא יהיה חציצה בין הרגלים לרצפת העזרה, והרצפה מלאה דם מהקרבתם, מפשיטים בהמות, חותכים ומקטירים חלקי בשר של בהמות, עמד ותמה 'מה רואים כאן'!! הנני רואה כאן אטליז גדול. ותו לא.

הרבי ר' העניך זי"ע התכוון במשל זה לרמוז שאם אדם לא מכין את עצמו לימים מקודשים - אם זה חג השבועות המתקרב ובא, או ימים טובים אחרים, וכן בשאר ימות השנה - לכל הארה רוחנית, אזי בעיני בשר הוא יראה פעולות גשמיות, ולא יתפוס כלל את המשמעות הרוחנית, כי את האמת רואים בעיני הרוח - לא בעיני בשר, ואם אדם לא מכין עינים רוחניות, ואינו עוסק בהרגשה רוחנית בלהבין את המשמעות של החיים, את הפנימיות של החיים, סופו שיעמוד וישאל 'מה רואים כאן'.

וזו מה שעלינו להתעורר מהאסון שזעזע את כלל ישראל בכל העולם היהודי, היום מתייגים כל דבר ומכנים לו שם, הם קוראים למקום שהוא במירון 'מסדרון המות', אבל אותנו זה צריך ללמד מהו 'פרודור החיים', אנחנו חיים בעולם -

ומעצם ההתנהגות שלה עצמה הילד לומד איך להתנהג.

ובך גם במתן תורה אמר הקב"ה למשה רבינו 'כה תאמר לבית יעקב' ורק אח"כ 'תגיד לבני ישראל', כי הבית יעקב הן אלה שמכינות את הלוחות, ושומרות על הניר חלק, ולכן הקדימו אותם קודם, כי הן הבסיס וההתחלה לתורה של בני ישראל (וראה אוצר מכתבים פני מנחם ח"א מכתב קלז).

מנהג ישראל להיות ניעורים בליל שבועות להתכוון לקבלת התורה, והנה הנשים מדירים שינה מעיניהם לילות רבים במשך כל השנה, בשביל להכין את הבית לתורה, אם זה כשותפות בעול הפרנסה כדי שיוכלו הבעלים לעסוק בתורה, אם כדי לעשות צרכי הבית כפשוטו, אמנם אין ללילות אלה הלל ופרסום כמו לליל שבועות, אבל הם חשובים מאד.

אולי כדאי בענין זה להזכיר את המשל, שסיפר הרה"ק הרבי ר' העניך מאלכסנדר זי"ע, על אדם בזמן בית המקדש שלא עלה לרגל לירושלים, באמתלא שהוא חושש מסכנת טלטולי הדרך, ושאלו לו היכן להתאכסן [ניתן שהיה לו נימוק הלכתי], אך כשהגיע לשנותיו המאוחרות התיישב בדעתו שהוא חייב לכל הפחות פעם אחת לעלות לירושלים, כי לא יתכן שיהודי יעבור את כל ימיו מבלי לעלות ולהראות ולהשתחוות בבית המקדש. כמובן שהוא לא ידע את הדרך, והבזיון היה גדול, כי כל יהודי עלה שלש פעמים בשנה לירושלים, וכולם הכירו את

יעקב' שעמלות ומשקיעות ורוצות, הן באמת מנצלות את החיים, והופכות את החיים שלהן לנצח, כל רגע ורגע, כל מאמץ ומאמץ, כל קרבן וקרבן מעצמם, נחשבים ביותר, שהרי הן מגדלות ילדים של המלך - יודישע קינדער, ושומרות על המעטפת של הנשמה שלו שלא תישרט ושללא תיפגם, שיהיה ניר חלק הראוי לקבל דברי תורה.

חז"ל (ר"ה טז) אומרים שעצרת גם נקרא ראש השנה - ראש השנה לפירות האילן, ובחג השבועות מביאים ביכורים כדי שיתברכו פירות האילן. והנה לא רק האילן הגשמי נידון ומתברך בעצרת, אלא גם פירות האדם עץ השדה - אלו הילדים, והרי ידוע שכמה משקיעים בעץ, כמה שעמלים בו יותר, העץ יצמיח פירות יותר משובחים וטובים, מי כמו בני הקהילה יודעים כמה הם היו צריכים ועדיין צריכים להקריב, למסור, לוותר ולהשקיע, והכל למען מטרה אחת - בשביל לחנך את הילדים, לתורה, לדרך ארץ שקדמה לתורה - למדות טובות, וליראת שמים שמלווה את התורה כחלק בלתי נפרד.

חשי"ת יעזור, שבעצרת יתברכו פירות האילן - עמלנו אלו הבנים, ושנוכח להבין את המשמעות האמיתית והפנימית של החיים, ולא נישאר עם החיצוניות שלהם בלבד, אלא נחיה חיים אמיתיים - חיים שהרבונו של עולם רוצה בהם, ושהשי"ת יברך אותנו בחיים טובים ארוכים ולשלום.

שה' יתן לכולם אריכות ימים ושנים, ואנו כל כך מוקפים בעולם גשמי עם מרוץ החיים, עם כל הסערה והשטף של מה שסובב אותנו, עד שפשוט שוכחים שהחיים הם בסך הכל פרוזדור אחד ארוך. החיים אמנם נראים כהרבה שנים, אבל הם רק פרוזדור, זה לא התכלית, זה פרוזדור החיים, צריכים לעצור ולהתבונן מה החיים דורשים מאתנו.

ח'בית יעקב' שמקדישות את הכוחות שלהן ומשקיעות יזע ועמל, עבודה רצופה יומיומית החוזרת על עצמה שוב ושוב, ולא בדברים בולטים ומוערכים, עליהם ניתן לומר שהן מנצלות את החיים הזמניים להפוך אותם לנצח. רגילים היום לצלם ולהנצית מעמדים ורגעים חגיגיים, כמו חלאקה חומש סעודה ושמחות אחרות. ובאמת תמונות הן לא בנות קיימא אמיתיות, מה שאין כן כל אותם רגעים ושעות, כל אותם לילות, כל אותם כוחות הנפש ומאמצים, כל אותה סבלנות אין סופית שצריכים בשביל לגדל ילדים, הן הן הנצח האמיתי, בזה מנצלים היטב את החיים שהם כל כך שבריריים וכל כך תלויים, ומנציחים אותם.

בל רגע ורגע הוא מתנה מיוחדת שמקבלים מהרבונו של עולם, חשנו את זה בקורונה, אבל אז זה היה יותר ליחידים, לא בבת אחת, לא באמירה מוחצת כזאת עם ארבעים וחמשה סימני קריאה, ועכשיו האסון במירון זעזע את כל אחד, כמה צריך לתפוס את החיים, להסתכל על החיים בעיני רוח, לנצל את המתנה של החיים למשמעות פנימית. ו'בית